

Innst. O. nr. 11

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra finanskomiteen

Ot.prp. nr. 104 (2001-2002)

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (verdipapirisering og obligasjoner med særskilt sikkerhet)

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

Lovforslaget i proposisjonen gir nye muligheter for å finansiere utlånsvirksomhet gjennom innhenting av kapital fra verdipapirmarkedet. Forslaget inneholder bestemmelser som legger til rette for at banker, finansieringsforetak og forsikringsselskaper i større grad kan finansiere utlånsvirksomheten ved å utstede obligasjoner i markedet.

For det ene foreslås det regler om finansiering av utlån ved overdragelse av utlånsporteføljen til et spesialforetak (Special Purpose Vehicle - SPV) som på sin side finansierer porteføljekjøpet ved utstedelse av obligasjoner. Det er denne varianten det siktes til med begreper som "securitisation" eller *verdipapirisering*. Bestemmelsene er utformet slik at den overdragende institusjonen ikke kan påta seg noen form for ansvar for de forpliktelser låntagerne får overfor spesialforetaket etter overdragelsen. Hensikten er å overføre risiko fra den overdragende institusjon til spesialforetaket og obligasjonseierne. Reglene foreslås inntatt som nytt underkapittel V i kapittel 2 i finansieringsvirksomhetsloven (finansvl.).

For det annet foreslås det at kredittforetak skal kunne utstede *obligasjoner med særskilt sikkerhet*. Denne form for finansiering har gjerne vært omtalt som den såkalte hypotekbankmodellen. Det foreslås ut fra dette bestemmelser som skal sikre at denne type obligasjoner blir særskilt sikre investeringsobjekter. Obligasjonene er sikret med pant i den øre-

merkede utlånsporteføljen og det stilles en rekke krav til panteobjektet og kredittforetaket mv. Målet er at obligasjonene skal bli attraktive investeringsobjekter gjennom god kredittrating og likviditet. Videre vil det kunne åpnes for lav risikovektning av slike obligasjoner ved beregning av kapitaldekning i finansinstitusjoner, samt en bedre balansestruktur i bankene (bedre samsvar mellom løpetid på innlån og utlån). Reglene foreslås inntatt som nytt underkapittel IV i kapittel 2 i finansvl.

Lovforslaget er basert på Banklovkomisjonens ("Kommissjonen") forslag i NOU 2001:23. Det er særlig finansnæringen som har tatt til orde for å innføre lovregulering om disse forhold. Det er særlig anført et behov for rimeligere og mer langsiktig funding ettersom forskjellen mellom reduserte innskudd fra allmennheten og økte utlån til allmennheten har økt i de senere år. Det har videre vært pekt på behovet for harmonisering av de norske bestemmelsene i tråd med det som opplyses å være vanlig innenfor EØS-området, der så vel verdipapirisering som utstedelse av obligasjoner med særskilt sikkerhet har en viss utbredelse.

Bakgrunnen for lovforslaget (Banklovkommissjonen og Konkurranseflateutvalget) og høringsrunden er omtalt i kapittel 2 i proposisjonen, mens behovet for nye finansieringsformer er omtalt i kapittel 3.

Departementet mener at Konkurranseflateutvalgets anbefalinger, Banklovkomisjonens utredning og tilbakemeldingene fra høringsinstansene viser at det er ønskelig at det gjennom lovgivningen i større grad legges til rette for finansiering av utlån gjennom obligasjonsmarkedet. Departementet legger særlig vekt på de forhold som er nevnt under omtalen av Banklovkomisjonens forslag i kapittel 3.2 i proposisjonen. Departementet har kommet til at det bør åpnes for finansiering av utlån gjennom obligasjonsmarkedet både gjennom verdipapirisering av ut-

lånsporteføljer og gjennom utstedelse av obligasjoner med pant i utlånsportefølje (obligasjoner med særskilt sikkerhet).

Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ranveig Frøiland, Svein Roald Hansen, Tore Nordtun, Torstein Rudihagen og Hill-Marta Solberg, fra Høyre, Svein Flåtten, Torbjørn Hansen, Heidi Larssen og Jan Tore Sanner, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, lederen Siv Jensen og Per Erik Monsen, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal, fra Venstre, May Britt Vihovde, og fra Kystpartiet, Steinar Bastesen, viser til behovet for konkurransedyktige rammevilkår for norsk finansnæring som per i dag konkurrerer med utenlandske aktører i sitt hjemmemarked. Det blir mer og mer vanlig at norske lånekunder, også forbrukere, tar opp lån direkte i utenlandske kredittinstitusjoner. Det er en forutsetning for å kunne opprettholde en sterk finansnæring at denne har konkurransedyktige rammevilkår i sitt hjemmemarked sammenlignet med utenlandske finansinstitusjoner. Flertallet er derfor positiv til at lovendringsforslaget bedrer muligheten for finansiering av utlån gjennom utstedelse av obligasjoner, ved at verdipapirisering og utstedelse av obligasjoner med særskilt sikkerhet tillates som omtalt i odelsingsproposisjonen.

Flertallet legger også vekt på at lånekunder kan få lavere lånekostnad knyttet til pantelån, på grunn av lavere innlånskostnader hos långiver. Innføring av obligasjoner med lovbestemt fortrinnsrett kan føre til utvikling av et marked med billigere fastrentelån ved boligkjøp og at fastrentelån dermed blir vanligere enn det er i dag. Dette vil gi lånekunder en mer forutberegnelig økonomisk situasjon.

Flertallet viser til at verdipapirisering internasjonalt er etablert som et virkemiddel. Sverige, Finland, England og Frankrike, USA og Canada har verdipapirisering som en del av lovverket for utlånsvirksomhet. Et mindretall i Banklovkommissjonen mener at det ikke bør åpnes for verdipapirisering først og fremst av hensyn til forbrukerne, og at eventuelle spesialforetak for verdipapirisering bør være undergitt tilsyn og kapitalkrav og at hensynet til obligasjonsmarkedet kan ivaretas ved utstedelse av obligasjoner med særskilt sikkerhet. Flertallet viser til at lovforslaget gir forbrukerne rett til aktivt å nekte samtykke til verdipapirisering og at øvrige motforestillinger motveies av betydningen av å sikre konkurransedyktige rammevilkår for norske finansinstitu-

sjoner. For øvrig beholder lånekunden sine rettigheter i henhold til låneavtale og finansavtaleloven.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at i høring i finanskomiteen fremgikk det at verdipapirisering ikke forventes å bli særlig utbredt i Norge på kort sikt, og at ordningen med obligasjoner med særskilt sikkerhet trolig blir mer utbredt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser imidlertid til at endringer i produkter og markedsforhold skjer relativt raskt i finansmarkedet, og at det derfor er naturlig å etablere et rammeverk for verdipapirisering som er tilgjengelig for det norske finansmarkedet hvis det oppstår behov for det.

Flertallet viser til at lovforslaget med hensyn til finansiering av utlån gjennom at særskilte kredittforetak som kan utstede obligasjoner med pantesikkerhet i utlånsporteføljen (obligasjoner med særskilt sikkerhet) støttes av de fleste høringsinstanser og vurderes som attraktivt av finansnæringen. Det er derfor viktig at denne ordningen nå blir gjort tilgjengelig for norske finansinstitusjoner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er opptatt av at norsk finansnæring ikke skal ha mindre gunstigere rammevilkår enn konkurrenter i utlandet og av at like konkurransesvilkår gir det beste resultatet for norske låntagere.

Disse medlemmer viser til at flere høringsinstanser, bl.a. både Finansnæringens Hovedorganisasjon og Sparebankforeningen i finanskomiteens egen høring, har pekt på at de foreslåtte reglene om verdipapirisering er utformet slik at denne finansieringsmåten ikke vil være en reell mulighet i Norge. Det er altså ikke alene det manglende behovet for å kunne verdipapirisere som gjør at finansieringsmåten er uaktuell. Disse medlemmer går inn for forslaget til underkapittel V om verdipapirisering i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2, slik at et visst rammeverk, som kan tilpasses senere, kommer på plass.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, og fra Senterpartiet, Morten Lund, mener det knytter seg sterke betenkeligheter til deler av det framlagte forslag til lovendringer. Disse medlemmer vil sterkt fraråde å åpne for verdipapirisering av låneporteføljer i Norge. Både med hensyn til den finansielle stabiliteten, samfunnets og husholdningenes økonomiske risiko og

låntakernes rettigheter vil det være et tilbakeskritt om en slik åpning blir vedtatt. De samme innvendingene eksisterer ikke mot forslaget om at kredittforetak skal kunne utstede obligasjoner med særskilt sikkerhet, disse medlemmer kan derfor støtte denne delen av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer finner det ikke sannsynliggjort at norske finansinstitusjoners konkurransesituasjon vil bli nevneverdig hemmet av at det ikke åpnes for en lovendring i tråd med Regjeringens forslag. Næringen har selv stilt seg tvilende til i hvor stor grad de nye instrumentene vil bli tatt i bruk i Norge, og av Banklovkommisjonens innstilling går det fram at rettsregler og praksis i andre land er varierende. Disse medlemmer viser til at Finansdepartementet, på spørsmål fra Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe, ikke har greid å framskaffe en liste over hvilke europeiske land som pr. i dag tillater verdipapirisering. Departementet understreker dessuten, i svar av 22. oktober 2002, at betingelsene som myndighetene setter i forbindelse med slike ordninger generelt vil variere fra land til land.

Disse medlemmer vil advare mot den lovgikk som synes å ligge til grunn for Regjeringens forslag. I odelstingsproposisjonen heter det under kapittel 1 at:

"Det er knyttet visse betenkeligheter, både av prinsipiell og praktisk art, til verdipapirisering, men av konkurransemessige hensyn fremmer departementet likevel forslag om verdipapirisering etter en helhetsvurdering."

Stortinget kan ikke la begrensede endringer i konkurransevnen til enkelt næringer være avgjørende for hvilke bestemmelser som skal gjelde i Norge. Disse medlemmer vil understreke at de endringer i lovverk andre land måtte foreta, ikke fratar norske myndigheter verken muligheten til eller ansvaret for å foreta en uavhengig vurdering av det aktuelle spørsmålet. Det er, etter disse medlemmers oppfatning, ingenting i norsk finansnærings situasjon som skulle tilsi at forslaget om verdipapirisering blir vurdert utfra noen andre hensyn enn om et slikt instrument er godt egnet, og ønskelig å innføre, i Norge.

2. VERDIPAPIRISERING

2.1 Generelt om verdipapirisering

Sammendrag

Begrepet verdipapirisering, gjeldende rett og utenlandsk rett og EØS-rett er omtalt i hhv. punkt 4, 4.1 og 4.2 i proposisjonen.

Departementet finner å kunne slutte seg til Banklovkommisjonens forslag om at det åpnes for verdipapirisering i Norge. Verdipapirisering er en måte å

overføre kredittrisiko fra bankene til obligasjonsmarkedet. Se nærmere om vurderingene i punkt 4.3.4 i proposisjonen.

Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet går imot Regjeringens forslag om å åpne for verdipapirisering av låneporteføljer. Disse medlemmer avviser forslaget av hensyn til den finansielle stabiliteten i samfunnet, og av hensyn til forbrukernes rettigheter.

Disse medlemmer peker på at verdipapirisering i praksis er en metode for å omgå de krav til blant annet kapitaldekning som vanligvis gjelder for finansforetak. Disse medlemmer viser i den forbindelse til Banklovkommisjonens mindretall, slik det er gjengitt på side 38 (punkt 4.10.1) i proposisjonen:

"Bakgrunnen for kapitaldekningskrav og sikringsfondsavgift er å gi trygghet for innskuddsmidler fra allmennheten og sørge for finansiell stabilitet i samfunnet. Ved verdipapirisering brukes en teknikk med sikte på å omgå disse kravene og dermed spare kostnader for finansinstitusjonene."

Disse medlemmer viser videre til den skepsis som har gjort seg gjeldende også innenfor det flertall i Banklovkommisjonen som anbefaler en åpning for verdipapirisering. I NOU 2001:23 side 51, skriver denne gruppen innenfor flertallet, særlig bestående av myndighetenes representanter, at:

"(...) de aktuelle utlån, som medfører kapitalkrav når de står i balansen til et finansforetak, ikke vil kreve ansvarlig kapital når de flyttes ut til et spesialforetak. Verdipapirisering vil derfor redusere finansforetakenes behov for ansvarlig kapital, alternativt øke deres kapasitet til nye utlån. Risikoen for et finansforetak og dets kreditorer vil kunne øke på forskjellige måter ved slik verdipapirisering. Selgende finansforetak kan for det første få et ansvar - formelt eller reelt - for de utlån som er overdratt (verdipapirisert). Selgende finansforetak kan for det annet ha insentiver til å verdipapirisere de beste utlånene, slik at kvaliteten på restporteføljen reduseres, uten at dette fanges opp av kapitalkravene. For det tredje vil finansforetaket, når det får ledig kapasitet i forhold til kapitalkravet ved å legge ut utlån, kunne endre risikoprofilen i sin balanse gjennom nye utlån uten at dette nødvendigvis fanges opp av eksisterende kapitalkrav eller de nye kapitalkrav det arbeides med internasjonalt."

Disse medlemmer mener at de hensyn som her er påpekt må veie tyngre enn den eventuelle konkurransemessige betydning av en lovendring. Disse medlemmer frykter at verdipapirisering vil bidra

til at den samlede økonomiske risiko i samfunnet øker. Dette er særlig alvorlig i en tid hvor vi ser at mange husholdninger har høyt låneopptak, samtidig som arbeidsledigheten øker og det er tegn til stagnasjon i boligmarkedet. Disse medlemmer viser også til at det er et stigende antall konkurser i industrien, og i handels- og servicenæringen.

Disse medlemmer ser det som viktig at Norge bidrar til å opprettholde et sikringssystem i finansverdenen som baserer seg på ansvarliggjøring av institusjonene. Disse medlemmer vil påpeke at verdipapirisering er en metode for å overføre risiko. Disse medlemmer slutter seg til vurderingene til Banklovkommisjonens mindretall (NOU 2001:23 side 52):

"Vi er nå i ferd med å få en annen situasjon, der risiko flyttes ut av institusjonene og over til bedrifter og husholdninger som eiere av verdipapirer.

(...)

Etter vår oppfatning blir risikoen (både økonomisk og politisk) flyttet nærmere myndighetene. Bedrifter og enkeltpersoner i vår del av verden vil neppe la myndighetene toe sine hender i forhold til framtidige kriser, slik man har sett i andre deler av verden."

Disse medlemmer viser til LOs høringsuttalelse, som er gjengitt på side 18 i proposisjonen. LO viser til at kapitalkravene er under internasjonal behandling i Basel-komiteen, og foreslår å avvende forslagene for kapitalkravene endres. I svarbrev til Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe av 22. oktober 2002 påpeker departementet at det ikke er foreslått endringer i kapitaldekningsregelverket i proposisjonen. Disse medlemmer understreker likevel at åpningen for verdipapirisering i praksis vil berøre kapitalkravene, og kunne endre deler av grunnlaget for dem.

Disse medlemmer er videre bekymret for at verdipapirisering kan svekke forbrukernes rettigheter. Regjeringens forslag innebærer at institusjonen som opprinnelig er långiver ikke lenger vil ha kredittrisikoen, men at denne institusjonen fortsatt skal kunne opptre som forvalter av lånet. Disse medlemmer frykter at det vil bli vanskeligere for låntakere som har fått sine lån verdipapirisert å oppnå for eksempel betalingsutsettelse eller gjeldsordning. Disse medlemmer viser i den forbindelse til Barne- og familiedepartementets høringsuttalelse, som er gjengitt på side 17 (punkt 4.3.3) i proposisjonen:

"Når lånet er verdipapirisert vil finansinstitusjonen ikke lengre ha kredittrisikoen, og vil dermed heller nødvendigvis ikke ha samme interesse i å komme frem til konstruktive løsninger med låntaker."

Disse medlemmer registrerer at også Forbrukerombudet deler disse motforestillingene. I om-

budets høringsuttalelse, gjengitt på side 18 (punkt 4.3.3) i proposisjonen, heter det:

"Dersom lånekunden får betalingsproblemer og lånet misligholdes vil det kunne få betydning for kunden at lånet er overdratt til spesialforetaket. En forvalter som ikke bærer kredittrisikoen vil ikke ha samme interesse av å komme frem til konstruktive løsninger for låntaker som en långiver med kredittrisiko vil ha. Samtidig vil løsningen i en slik situasjon ofte være å finne i en helhetlig ordning, løsninger hvor kundens lønnskonti, spareavtaler osv trekkes inn. Dersom kundens engasjementer i banken har forskjellige "eiere", vil ikke slike løsninger falle like naturlig."

Disse medlemmer vil dessuten peke på at det er stor sannsynlighet for at låntaker vil oppfatte det som utrygt at lånet overdras til et annet foretak enn det kunden selv har valgt som långiver. Det er lite sannsynlig at kunden selv vil ønske seg en slik overdragelse, samtidig som kundens forutsetning for å sette seg inn i mulige konsekvenser av verdipapirisering av lånet må antas å bli dårlig. Disse medlemmer mener derfor den foreslåtte prosedyren for samtykke til verdipapirisering er utilstrekkelig. Etter disse medlemmers oppfatning burde et krav om aktivt samtykke vært lagt til grunn. Disse medlemmer viser i den forbindelse til merknad og forslag under punkt 2.7 nedenfor.

Disse medlemmer viser til at hovedargumenter som har vært anført for verdipapirisering har vært muligheten for at låntakerne kan få gunstigere lån, at finansvesenet kan betjene flere lånsøkere og at finansinstitusjonenes kostnader vil kunne reduseres. Disse medlemmer finner grunn til å trekke disse argumentene i tvil. Verdipapirisering vil i seg selv være en kostnadskrevende operasjon. Både etablering av selskaper og forvaltning av porteføljene vil pådra kostnader. Det er dessuten lite som tyder på at kredittverdige lånsøkere har problemer med å skaffe seg finansiering i dag. Slike problemer har først og fremst lånsøkere som er i en vanskelig situasjon i utgangspunktet, for eksempel ungdom i etableringsfasen. Det er helt andre tiltak enn verdipapirisering som skal til for å hjelpe slike grupper.

Disse medlemmer viser til at det i finanskomiteens høring om proposisjonen kom fram at både Finansnæringens Hovedorganisasjon og Sparebankforeningen tviler på om verdipapirisering, med det foreslåtte regelverket, vil bli tatt i bruk i Norge. Det blir pekt på at det er lagt inn kontrollmekanismer som næringen mener er for strenge. I høringen ble det derfor foreslått at loven måtte evalueres i løpet av tre år. Disse medlemmer peker på at det dermed er sannsynlig at det etter en viss tid vil oppstå et press for å få til en mer ubegrenset adgang til verdipapirisering. En slik utvikling vil kunne gjøre dette instrumentet mer utbredt enn det som i dag virker sannsyn-

lig. Det vil også kunne undergrave deler av Banklovkommisjonens flertalls forutsetninger for å gå inn for den aktuelle lovendringen.

Disse medlemmer er bekymret over at Regjeringen i behandlingen av forslaget om verdipapirisering ikke har tatt mer hensyn til innvendingene, både fra høringsinstanser, mindretallet og deler av flertallet i Banklovkommisjonen. Disse medlemmer viser til at det bare er finansnæringsens representanter i Banklovkommisjonen som ikke har uttrykt bekymring for mulige negative konsekvenser av en åpning for verdipapirisering. Disse medlemmer er overrasket over at innvendingene fra forbrukerhold ikke er tillagt større vekt.

2.2 Reglens anvendelsesområde

Sammendrag

Kommisjonen har foreslått at reglene om verdipapirisering skal gjelde for banker, kredittforetak og forsikringsselskaper. Enkelte høringsinstanser mener at også finansieringsforetak bør omfattes av reglene.

Departementet mener alle finansinstitusjoner bør omfattes av regelverket om verdipapirisering, også finansieringsforetak (se finansvl. kap. 3). Departementet kan ikke se at det er anført tilstrekkelige grunner til å avskjære finansieringsforetak fra muligheten til å verdipapirisere på lik linje med banker, kredittforetak og forsikringsselskaper. Det vises i den forbindelse til at finansieringsselskap er underlagt tilsyn, og at de etter omstendighetene vil kunne ha et markedsmessig behov for verdipapirisering. De betenkeligheter som foreligger ved å tillate verdipapirisering, gjør seg ikke sterkere gjeldende for banker, kredittforetak og forsikringsselskap enn for finansieringsselskap. Det vises til forslag til § 2-34.

Departementet er kjent med at Banklovkommisjonen på et senere tidspunkt vil vurdere virksomhetsreglene for pensjonskasser. Pensjonskassers adgang til å verdipapirisere vil vurderes i den sammenheng.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-34 om at finansieringsforetak skal omfattes av reglene om verdipapirisering.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader under punkt 1 og 2.1, og går derfor imot forslaget.

2.3 Overføring av risiko - kravet om full separasjon

2.3.1 *Generelt om separasjon*

SAMMENDRAG

Ved verdipapirisering er det anført som hensiktsmessig at utlånsporteføljen fjernes fra balansen og beregningsgrunnlaget for kapitaldekning til den overdragende institusjonen, samtidig som det overtagende spesialforetaket ikke skal være underlagt krav om ansvarlig kapital. En forutsetning for å anerkjenne en slik reduksjon i beregningsgrunnlaget er etter departementets vurdering at det skjer en full overføring av risiko knyttet til porteføljen slik at ordningen ikke utvikler seg til en form for omgåelse av kapitalregelverket.

Departementet ser det som vesentlig at salget må være reelt og innebære en umiddelbar og vedvarende juridisk separasjon. Det overdragende selskap må ikke sitte igjen med noen form for forpliktelser. Spesialforetaket må for eksempel ikke innrømmes noen form for regressrett. Departementet mener videre at regelverket må sikre at overdrager heller ikke blir sittende igjen med noen form for interesse i hvordan det går med betjeningen av lånene som er overdratt. Som følge av at overdrager normalt vil yte en del tjenester til spesialforetaket, vil det kunne stilles spørsmål ved om dette skjer på forretningsmessige vilkår dersom overdrager også har en generell økonomisk interesse av spesialforetakets økonomiske situasjon.

Dette leder til prinsippet om full separasjon mellom forvalter og spesialforetak. Kravet om full separasjon går i flere retninger. Det innebærer forbud mot innflytelse, eie og annen form for engasjement som innebærer at overdrager påtar seg noen form for risiko knyttet til betjeningen av låneporteføljen. Det bemerkes imidlertid at lovregulering i seg selv neppe er tilstrekkelig for å unngå at overdragende foretak i enkelte tilfeller vil kunne føle et ansvar for spesialforetakets forpliktelser, særlig av hensyn til det overdragende selskaps renommé.

Kredittilsynet kan i forskrift fastsette nærmere regler om finansinstitusjonens forhold til spesialforetaket og til den låneportefølje som overdras eller er overdratt.

Dersom kravene fastsatt i eller i medhold av denne paragrafen ikke er oppfylt, skal finansinstitusjonen fortsatt stille ansvarlig kapital for risikoen knyttet til låneporteføljen eller fordringsmassen i henhold til kapitaldekningsregelverket som om låneporteføljen eller fordringsmassen ikke var skilt ut.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-35 første ledd

nr. 1 første punktum, annet ledd nr. 1, tredje ledd og fjerde ledd.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader under punkt 1 og 2.1, og går derfor imot forslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet slutter seg til Regjeringens forslag, men vil tilføye at det neppe er realistisk å omtale forholdet mellom spesialforetaket og den overdragende finansinstitusjon som "fullt separert", tatt i betraktning de reglene som er foreslått i § 2-35.

Komiteen viser også til merknader nedenfor i dette punkt 2.3.

2.3.2 Overdragers mulighet til eie og innflytelse over spesialforetaket

SAMMENDRAG

Departementet slutter seg til Kommisjonens utgangspunkt om at banken ikke skal eie aksjer i spesialforetaket. Det er lagt stor vekt på at risikoen i porteføljen skal overdras fullt og helt, og dette utgangspunktet vil kunne svekkes dersom det åpnes for at banken skal kunne ha eierandeler i spesialforetaket. I likhet med Kommisjonen vil imidlertid departementet foreslå at overdragende foretak i enkelte tilfeller og i begrenset omfang skal kunne erverve obligasjoner utstedt av spesialforetaket. I den grad det er knyttet eierbeføyelser til slike obligasjoner, vil således overdragende foretak kunne inneha enkelte eierbeføyelser i spesialforetaket, jf. nærmere drøftelse i kapittel 4.5.4 i proposisjonen.

Departementet slutter seg videre til Kommisjonens forslag om at overdrager ikke kan sikre seg innflytelse over spesialforetakets disposisjoner ved å la seg representere i spesialforetakets ledelse. Det vises igjen til behovet for full separasjon og at det ikke bør være tvil om spesialforetakets uavhengige stilling. Det vises for eksempel til at eventuelle avtaleforhold mellom overdrager og spesialforetak bør skje på ordinære, forretningsmessige vilkår.

Etter departementets vurdering kan det ikke ses bort i fra at banken på en eller annen måte kan risikere å havne i et avtaleforhold med spesialforetaket som innebærer en form for tilbakeføring av risiko. Dersom dette skulle skje, for eksempel ved uforvarende kjøp av aksjer eller obligasjoner slik som Kredittilsynet skisserer i sin høringsuttalelse, bør overdrager varsle tilsynsmyndigheten og straks bringe den uforutsette risikoen til opphør. Departementet finner i likhet med Kredittilsynet ikke grunn til å fastsette egne bestemmelser om dette.

Departementet slutter seg ikke til Kommisjonens forslag om at spesialforetakets aksjer overhodet ikke kan eies av en stiftelse. Som det fremgår i kapittel 4.6 i proposisjonen foreslår departementet at spesialforetaket kan organiseres som en stiftelse dersom dette godkjennes av Kredittilsynet. En følge av dette må være at spesialforetaket på samme måte kan eies av en stiftelse dersom Kredittilsynet godtar det. På samme måte som ved spørsmålet om et spesialforetak kan organiseres som en stiftelse vil det være avgjørende at det ikke kan reises tvil om de reelle eier- og innflytelsesforholdene i stiftelsen. Gjennomsliktighet vil være avgjørende.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-35 første ledd nr. 2 og 3.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader under punkt 1 og 2.1, og går derfor imot forslaget.

Komiteen viser til punkt 2.4 nedenfor når det gjelder organiseringen av et spesialforetak.

2.3.3 Avtaleforholdet mellom overdrager og spesialforetaket

SAMMENDRAG

Departementet slutter seg til Kommisjonens forslag til forbud mot at spesialforetaket skal være forpliktet til å betale tilbake eventuelt "overskudd" til overdrager. Når overdragelsen har funnet sted, skal det ikke være noen form for gjenværende risiko hos overdrager.

Departementet slutter seg videre til Kommisjonens øvrige forslag. Hensynet til kundene tilsier at forvaltning av låneporteføljen kun bør overlates til en bank eller tilsvarende institusjon som den som overdrar porteføljen. En bank kan følgelig fortsatt etter avtale med spesialforetaket tilby tjenester som for eksempel å administrere de verdipapiriserte lånene og på den måten opptre som forvalter for spesialforetaket.

Så lenge ydet kreditt og stilte garantier kommer til fradrag i bankens ansvarlige kapital, så kan ikke departementet se at det knytter seg store betenkeligheter ved dette, noe som antas å være praktisk. Dette er en form for tilbakeføring av risiko som Kommisjonen foreslår kompensert ved en økning i kravene til den ansvarlige kapital som tilsvarende den maksimale kreditt/garantiramme. Forslaget gir rom for fleksibilitet av hensyn til spesialforetakets behov for likviditet. Departementet slutter seg til forslaget i det dette

ikke kan anses som en omgåelse av kapitalkravene. Det blir opp til tilsynsmyndigheten å sikre et forsvarlig tilsyn med institusjoner som yter kreditt eller stiller garanti i forhold til kravet om økt ansvarlig kapital.

Det er videre avgjørende at kunder, investorer og andre som skal forholde seg til et spesialforetak ikke villedes til å tro at spesialforetaket er en del av en større enhet som følge av navneforvekslinger etc. Dette er videre av betydning for å motvirke at banken ikke på annen måte påtar seg noen form for moralsk ansvar for betjeningen av den overdratte låneporteføljen som kan skape en forventning om redningsaksjoner ved eventuelle kriser i spesialforetaket. Følgelig bør kjøpers virksomhet klart skilles fra selgers også utad slik at låntakere, obligasjonseiere og andre ikke forveksler de to selvstendige og atskilte juridiske subjektene, eller på annen måte kommer i fare for å oppfatte dem som to deler av samme konsern. Det foreslås derfor en bestemmelse som skal hindre muligheten for slik forveksling av firma, kjennetegn, varemærke eller annet.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-35 første ledd nr. 1 bokstav a og b og annet ledd nr. 3 og § 2-36 femte og sjette ledd.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader under punkt 1 og 2.1, og går derfor imot forslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at spesialforetaket etter forslaget forbys bruk av kjennetegn mv. som kan føre til sammenblanding med den overdragende finansinstitusjon. Det må antas at dette behovet gjelder for lånekunder, idet obligasjonseiere vil være godt kjent med skillet mellom de to foretakene. Når det er finansinstitusjonen som etter alt å dømme vil være lånekundenes daglige kontaktpunkt, burde reglene like mye være rettet mot finansinstitusjonene for å sikre at disse hele tiden sørger for at kundene er innforstått med at det er spesialforetaket som formelt er kreditor. Disse medlemmer finner det naturlig at departementet tar initiativ for å bevisstgjøre finansinstitusjonene på dette punkt.

2.3.4 Overdragers adgang til å eie obligasjoner utstedt av spesialforetaket

SAMMENDRAG

Generelt vil departementet bemerke at det knytter seg vesentlige betenkeligheter til at overdragende

institusjon skal kunne eie obligasjoner utstedt av spesialforetaket, i det slikt eie etter omstendighetene kan bryte med prinsippet om full separasjon. Departementet slutter seg imidlertid under tvil til Kommisjonenens forslag, og foreslår at overdragende foretak kan eie inntil 5 pst. av obligasjonene utstedt av spesialforetaket i den grad dette er nødvendig for å drive vanlig markedspleie. Slike obligasjoner vil inngå i balansen til erverver, noe som vil reflekteres i kapitaldekningskravet til erverver.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-35 annet ledd nr. 2.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader under punkt 1 og 2.1, og går derfor imot forslaget.

2.3.5 Overdragers adgang til å kjøpe tilbake låneporteføljen

SAMMENDRAG

Dette er et tilbakekjøp av en låneportefølje. Det vil kunne ligge en fare i at banken betaler for høy pris for porteføljen. Etter tilbakekjøpet vil naturligvis lånene inngå i bankens balanse på vanlig måte, og fordrer ansvarlig kapital. En rekke høringsinstanser har fokusert på betydningen av 100 pst. reell overdragelse av risiko. Dersom prisen reflekterer den reelle risiko i porteføljen kan ikke departementet se betenkeligheter ved dette. Forslaget vil kunne innebære en viss mulighet for banken til likevel å påta seg en form for risiko for det lånet som ble verdipapirisert. Dette vil i tilfelle, på samme måte som forslaget ovenfor, kunne sies å bryte med prinsippet om full separasjon. Etter departementets vurdering blir dette først og fremst et spørsmål om salg på forretningsmessige vilkår og eventuelt om utforming av kapitaldekningsregelverket.

Med utgangspunkt i at ethvert tilbakekjøp medfører økt krav til ansvarlig kapital i henhold til kapitaldekningsregelverket slutter departementet seg til Kommisjonenens forslag. Det vises til at det synes å være praktisk at banken av administrative hensyn har mulighet til å overta en slik restportefølje. Det forutsettes videre at ingen forbrukerinteresser blir skadelidende som følge av et slikt kjøp.

Kommisjonen har foreslått at Kredittilsynet skal gi samtykke til å kjøpe tilbake restporteføljen. Departementet stiller spørsmålsteget ved forslaget om å etablere en godkjennelsesordning for en rekke transaksjoner av begrenset omfang som det er grunn til å anta er av mindre betydning for den finansielle stabi-

litet. Departementet forutsetter at den risiko et slikt tilbakekjøp representerer blir ivaretatt av kapitaldekningsregelverket. Departementet går etter dette imot Kommisjonens forslag om at banken må søke Kredittilsynet om å få kjøpe tilbake restporteføljen. Det foreslås imidlertid at slike tilbakekjøp skal måtte meldes til Kredittilsynet.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-35 første ledd nr. 1 bokstav c.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader under punkt 1 og 2.1, og går derfor imot forslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet understreker at tilbakekjøp ikke skal kunne føre til at låntakernes interesser blir skadelidende.

2.4 Organisering av spesialforetaket

Sammendrag

Kommisjonen foreslår at spesialforetaket må organiseres som et aksjeselskap. Norges Bank og Kredittilsynet støtter kravet. Dette begrunnes med at dette er den mest gjennomregulerte organisasjonsformen. Andre høringsinstanser ønsker at det åpnes for andre organisasjonsformer. Et krav om aksjeselskap slik Kommisjonen har foreslått innebærer et etableringskrav i Norge. Departementet viser til at et slikt krav vil kunne reise problemer i forhold til våre EØS-forpliktelser.

Det sentrale hensyn er etter departementets vurdering at organisasjonen skal være så gjennomskiktig og uavhengig at det ikke byr på problemer for tilsynsmyndighetene å fastslå at den økonomiske risikoen er overført fullt ut fra banken til spesialforetaket og at banken ikke kan øve innflytelse over spesialforetaket og dermed pådra seg noen annen form for ansvar. Det avgjørende er igjen kravet til separasjon og tilsynsmyndighetenes mulighet for innsyn i innflytelses- og eierforhold.

Departementet slutter seg til Kommisjonens vurdering om at aksjeselskap/allmennaksjeselskap er den organisasjonsform som generelt sett vil anses å være mest hensiktsmessig. Det vises til Kommisjonens begrunnelse for dette som departementet i det vesentligste slutter seg til. Internasjonalt er det imidlertid åpnet for spesialforetak med ulike organisasjonsformer. Stiftelsesformen synes utbredt. I Norge fremla Justisdepartementet i november 2000 et forslag til ny lov om stiftelser i Ot.prp. nr. 15 (2000-

2001). Det er videre nedsatt et utvalg som arbeider med spørsmålet om utforming av en lov om samvirkeforetak. Det kan derfor etter departementets vurdering ikke ses bort i fra at også andre former enn aksjeselskapsformen vil kunne være egnet som spesialforetak.

En positiv effekt av verdipapirisering er overføring av risiko fra utlånsmarkedet til verdipapirmarkedet. En forsterket effekt oppnås dersom risikoen blir ytterligere spredt til utenlandske obligasjonseiere ved at disse erverver slike obligasjoner utstedt av et SPV. Denne effekten vil muligens kunne styrkes ytterligere dersom det åpner seg et marked for salg av hele porteføljer direkte til utenlandske spesialforetak. En utvikling i den retning vil kunne bidra til ytterligere likviditet i obligasjonsmarkedet og markedet for videresalg av utlånsporteføljer og mulighet for risikospredning for norske finansinstitusjoner med de positive virkninger det antas å ha for den finansielle stabilitet i Norge. Departementet ser det som uheldig dersom regelverket blir formulert slik at det blir til hinder for overføring av porteføljer til norske og utenlandske spesialforetak organisert som stiftelser. Det forutsettes imidlertid at bankene ikke gjennom utforming av vedtekter eller utpeking av styremedlemmer eller på annen måte skal kunne øve innflytelse på stiftelsen.

Departementet foreslår etter dette at Kredittilsynet kan gi dispensasjon slik at et spesialforetak kan organiseres på annen måte enn aksjeselskap/allmennaksjeselskap. Dette for å åpne for andre organisasjonsformer, herunder utenlandske foretak og stiftelser som spesialforetak i de tilfelle der dette er åpenbart ubetenkelig, og hvor det ikke er tvil om at det ikke foreligger noen forbindelse mellom den overdragende banken og det aktuelle spesialforetaket eller dets eiere. Ved spørsmålet om dispensasjon skal gis, skal det legges vekt på at kravet om full separasjon tilfredsstilles og at spesialforetaket organiseres slik at det ikke skapes tvil rundt dette. Dersom slik tvil er til stede eller oppstår på et senere tidspunkt, må det være anledning for tilsynsmyndigheten til å gripe inn. Dispensasjonen må i tilfelle kunne trekkes tilbake. Videre må Kredittilsynet kunne stille ytterligere krav til den ansvarlige kapital i finansforetaket dersom det oppstår tvil om separasjonsprinsippet er overholdt. Dette må gjelde tilsvarende der et spesialforetak for eksempel eies av en stiftelse eller dersom det på noen måte er uklart hvem som eier eller har innflytelse over stiftelsen. Departementet går etter dette inn for at Kredittilsynet gis adgang til å dispensere fra hovedregelen om at et spesialforetak må organiseres som et aksjeselskap/allmennaksjeselskap i enkelttilfeller. Dette innebærer at utenlandske spesialforetak på linje med norske spesialforetak organi-

sert som annet enn aksjeselskap/allmennaksjeselskap alltid må søke tillatelse.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-36 fjerde ledd.

Flertallet viser til at ny lov om stiftelser er vedtatt (lov nr. 59/2001), men ikke trådt i kraft, og at Samvirkelovutvalget har avgitt utredning (NOU 2002:6). Flertallet legger til grunn at slike virksomheter vil kunne få tillatelse til å være spesialforetak.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader under punkt 1 og 2.1, og går derfor prinsipielt imot forslaget til finansvl. § 2-36 fjerde ledd. Disse medlemmer viser imidlertid til at et flertall av medlemmene i finanskomiteen tilrår Odelstinget å vedta Regjeringens forslag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, viser til at lovforslaget innebærer at utenlandske spesialforetak kan bli kreditor for låntakere som opprinnelig har lånt penger i norske finansinstitusjoner på vilkår som er vanlige i det norske lånemarkedet. Flertallet er opptatt av at slike låntakere fortsatt skal ha rett til konfliktløsning ved norske domstoler, enten det gjelder søksmål fra eller mot de nye, utenlandske kreditorene. Det er ikke mulig å se ut fra proposisjonen om dette hensyn er ivaretatt og finansministeren har heller ikke gitt fyllestgjørende svar på spørsmål fra Fremskrittspartiets fraksjon i finanskomiteen. Flertallet mener at hjemmelen i § 2-36 fjerde ledd skal forstås slik at Kredittilsynet når enkeltvedtak skal fattes, kan sette vilkår om at et utenlandsk spesialforetak rettslig skal forplikte seg til for det ene å anlegge eventuelt søksmål mot norsk låntaker i Norge og for det annet å vedta Norge som verneting i tilfelle søksmål fra norsk låntaker. Flertallet mener at denne adgangen til å sette vilkår skal brukes når det er snakk om utenlandske selskap med mindre andre gjeldende regler sikrer de hensynene som er nevnt ovenfor.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Kystpartiet, ber Regjeringen om å foreta en vurdering av om verneting i Norge bør bli en alminnelig del av norske låneavtaler.

For øvrig mener komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet at åpning for utenlandske spesialforetak kan bidra til risikospredning som

reduserer systemrisikoen i Norge, og at dette taler for at tillatelse etter § 2-36 ikke bør holdes tilbake når foretaket tilfredsstillter øvrige krav som må stilles.

2.5 Spesialforetakets adgang til å drive med rullerende innlån

Sammendrag

Kommisjonen legger til grunn at foretak som utsteder obligasjoner for å finansiere kjøp av en nærmere avgrenset låneportefølje ikke driver virksomhet som kredittinstitusjon, dersom spesialforetakets virksomhet begrenses slik at det kun har adgang til å utstede obligasjoner én gang for å finansiere erverv av en nærmere definert låneportefølje.

Enkelte høringsinstanser mener et slikt forbud mot rullerende innlån er for restriktivt, og at forbudet heller ikke kan begrunnes i våre EØS-forpliktelse.

Det blir etter dette et særskilt spørsmål om våre EØS-forpliktelse er til hinder for at spesialforetakene kan unntas fra kapitaldekningsreglene mv. Dette beror på om spesialforetakene er å anse som "kredittinstitusjoner", se nærmere drøftelsen i punkt 4.7.3 i proposisjonen.

Etter departementets vurdering vil ikke EØS-forpliktelsene være til hinder for at spesialforetak utstede obligasjoner mer enn én gang, forutsatt at obligasjonene ikke utstedes løpende.

Departementet kan imidlertid ikke se at Kommisjonen anfører særlige grunner som tilsier at spesialforetaket bare skal kunne utstede obligasjoner én gang. Det kan hevdes at hensynet til obligasjonseierne tilsier at utstedelse fra uregulerte foretak begrenses så mye som mulig. Departementet viser imidlertid til at norske investorer allerede kan erverve obligasjoner fra uregulerte foretak. Det må i den forbindelse kunne legges til grunn at investorene i all hovedsak vil være profesjonelle og selv være i stand til å vurdere utsteders kredittverdighet. Det vises i den anledning til at Kredittilsynet i sin høringsuttalelse uttaler at det vil være forsvarlig å åpne for at spesialforetak skal kunne refinansiere porteføljen gjennom rullerende innlån. På den annen side må spesialforetakenes adgang til å utstede obligasjoner begrenses. I motsatt fall vil de kunne anses å være kredittinstitusjoner. Departementet foreslår på denne bakgrunn at det lovfestes at spesialforetakene ikke kan utstede obligasjoner løpende. En slik løsning innebærer imidlertid en noe videre adgang til å utstede obligasjoner enn det som ble foreslått av Kommisjonen, og det vil kunne oppstå særskilte problemstillinger som høringsinstansene ikke har hatt anledning til å vurdere. Det foreslås derfor at departementet skal kunne gi nærmere regler i forskrift om slik utstedelse.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-36 tredje ledd.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader under punkt 1 og 2.1, og går derfor imot forslaget.

2.6 Tilsynsmessige forhold

Sammendrag

Departementet slutter seg til Kommisjonens forslag om at spesialforetaket ikke skal underlegges krav om konsesjon, og heller ikke kapitaldekningsregler mv.

Flere høringsinstanser går mot Kommisjonens forslag om at verdipapirisering skal godkjennes av Kredittilsynet. Det anføres at dette er en omfattende kontrollfunksjon som vil være tidkrevende og kreve betydelige ressurser. Det vises videre til at det internasjonalt er vanlig med kun en meldeplikt til tilsynsmyndigheten.

Departementet går inn for kun en meldeplikt i stedet for et krav om konsesjon. For at Kredittilsynet skal få et tilfredsstillende grunnlag til å vurdere å foreta nærmere undersøkelser stilles det krav til meldingens innhold.

I forlengelsen av dette slutter departementet seg til Kommisjonens forslag om å begrense spesialforetakets virksomhet slik at spesialforetaket skal være opprettet med det formål å erverve en nærmere fastsatt utlånsportefølje eller fordringsmasse. Spesialforetaket skal ikke drive annen virksomhet enn å erverve og eie utlånsporteføljen eller fordringsmassen.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-34 om meldeplikt og § 2-36 første og annet ledd.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader under punkt 1 og 2.1, og går derfor imot forslaget.

2.7 Låntakers rettigheter - forbrukermessige forhold

Sammendrag

Departementet kan ikke se at det er grunnlag for et generelt forbud mot verdipapirisering av boliglån slik enkelte høringsinstanser går inn for.

Det sentrale spørsmål blir hvilke rettigheter låntaker bør ha ved overdragelse av lån til et spesialforetak. En står i realiteten overfor tre alternativer.

Ett alternativ er å kreve låntakers aktive samtykke forut for verdipapirisering. Dette er en løsning forbrukermyndighetene tar til orde for. Et annet alternativ er at det ikke skal gjelde et samtykkekrav overhodet, men kun en varslingsplikt. Dette er den løsningen finansnæringen synes å støtte. Etter departementets syn er en slik løsning i tråd med finansavtaleloven § 45 om at overdragelser av låneporteføljer mellom finansinstitusjoner ikke krever samtykke. Dette skyldes at spesialforetaket i prinsippet må anses som en finansinstitusjon, selv om institusjonen ikke er underlagt konsesjonskrav, kapitaldekningskrav mv. En slik løsning vil derfor ikke kreve lovendring. Et tredje alternativ er den "mellomløsning" et flertall i Banklovkommisjonen går inn for, hvor låntaker skal kunne nekte overdragelse innen en rimelig frist. Det vil si at samtykke anses gitt ved passivitet fra låntakers side.

Etter en helhetsvurdering av kommisjonens forslag og de synspunkter som er fremkommet i høringsrunden, mener departementet det bør innføres en reservasjonsrett som låntakerne gjøres oppmerksom på samtidig som de varsles om overdragelsen av lånet. Dette innebærer at låntaker aktivt må reservere seg innen utløpet av en frist som må fremgå av varsellet. Forslaget innebærer således ikke at låntakers passivitet vil stenge for overdragelse, slik tilfellet vil være ved overdragelse til andre enn finansinstitusjoner mv. Forslaget er i tråd med forslaget fra flertallet i Banklovkommisjonen. Etter departementets oppfatning synes en slik reservasjonsrett i disse spesielle tilfellene å innebære en rimelig avveining av de ulike hensyn som her står mot hverandre, jf. ovenfor. Nærmere regler om låntakers reservasjonsrett kan fastsettes i medhold av § 2-37 slik som foreslått her.

Det vises til at Justisdepartementet i Ot.prp. nr. 41 (1998-1999) har uttalt at departementet vil vurdere om det oppstår behov for endringer i finansavtaleloven § 45 etter at Banklovkommisjonens forslag vedrørende verdipapirisering foreligger, jf. kapittel 9.6.3. i proposisjonen. Vurderingen av samtykkekravet i proposisjonen her må anses som en oppfølging av Justisdepartementets uttalelse. For øvrig vises det til at Justisdepartementet for tiden vurderer en utvidelse av samtykkekravet til også å gjelde overdragelser til andre finansinstitusjoner og lignende institusjoner som følge av at Stortinget har bedt Regjeringen om å utrede dette på generelt grunnlag. Dette arbeidet vil pågå parallelt med arbeidet med å fremme bestemmelser om verdipapirisering.

Etter Finansdepartementets vurdering bør det skilles klart mellom det generelle samtykkekravet i finansavtaleloven § 45 (som for tiden vurderes av

Justisdepartementet) og det foreliggende spørsmål om reservasjonsrett ved verdipapirisering. Det er en rekke særtrekk ved verdipapirisering som ikke gjør seg gjeldende ved alminnelige overdragelser mellom finansinstitusjoner mv. Det vises særlig til at spesialforetaket ikke vil være underlagt tilsyn, kapitaldekningskrav mv., og til at de aktuelle overdragelser vil skje til spesialforetak som er opprettet kun for å erverve utlånsporteføljer som ledd i verdipapirisering i henhold til forslaget til spesialbestemmelser i underkapittel V i finansvl. kapittel 2.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-37 første ledd.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-37 annet ledd med den endring at ordet "finansforetakets" erstattes med "finansinstitusjonens" i annet punktum.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader under punkt 1 og 2.1, og går derfor imot forslaget til finansvl. § 2-37.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at forbrukermyndighetene og et mindretall i Banklovkommissjonen har tatt til orde for å styrke låntakers rettigheter ved overdragelse av lån til et spesialforetak. Dette kan gjøres gjennom å kreve aktivt samtykke fra låntaker før verdipapirisering. Disse medlemmer mener et slikt krav ville bidra til å redusere de negative konsekvenser av verdipapirisering, og finner det oppsiktvekkende at Regjeringen ikke har gått inn for dette forslaget.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil derfor subsidiært fremme forslag om aktivt samtykke.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet fremmer følgende forslag til § 2-37 annet ledd:

"I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

Overskriften til § 2-37 skal lyde:

Informasjon til lånekundene - krav om uttrykkelig samtykke

§ 2-37 annet ledd skal lyde:

Overdragelse av låneportefølje fra en finansinstitusjon til et spesialforetak kan bare skje etter uttrykkelig samtykke fra låntakerne."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til merknader under punkt 2.4 ovenfor når det gjelder ivaretagelse av forbrukerinteresser. Disse medlemmer viser for øvrig til at finansministeren i brev 5. september 2002 til Fremskrittspartiets fraksjon i finanskomiteen opplyser at selve overdragelsen av lån til spesialforetak og eventuell tinglysning mv. av tilhørende panterett, ikke fører til noen forpliktelser for låntaker.

2.8 Forholdet til sikringsfondene

Sammendrag

Departementet mener i likhet med Kommisjonen at forholdet til innbetaling av sikringsfondavgift bør vurderes på et senere tidspunkt. Det vises til Kommisjonens begrunnelse som departementet i det vesentlige slutter seg til. Departementet vil se an utviklingen for på et senere tidspunkt å avgjøre om beregningsmodellen for innbetalinger bør vurderes nærmere.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til dette.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader under punkt 1 og 2.1.

2.9 Taushetspliktregler

Sammendrag

I forlengelsen av kravet om full separasjon mellom forvalter og spesialforetak, har Kommisjonen foreslått at reglene om taushetsplikt skal gjelde fullt ut overfor spesialforetaket for kundeopplysninger som forvalter er i besittelse av selv etter en overdragelse av en låneportefølje til et spesialforetak. Finansnæringens Hovedorganisasjon ønsker unntak fra taushetsplikten i forhold til ledelsen i spesialforetaket.

Selv om det kan være situasjoner der spesialforetaket vil kunne ha et særskilt selvstendig behov for å få innsyn i taushetsbelagte kundeopplysninger, anser departementet at det bør legges avgjørende vekt på det tillitsforholdet med kunden som begrunner taushetsplikten. Etter departementets vurdering innebæ-

rer ikke verdipapirisering et slikt særtilfelle i forhold til annen porteføljeoverdragelse at det er grunn til å fravike prinsippet om at finansinstitusjonene ikke kan bringe taushetsbelagte kundeopplysninger videre.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til dette.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader under punkt 1 og 2.1.

3. OBLIGASJONSLÅN MED PANTE-SIKKERHET - OBLIGASJONER MED SÆRSKILT SIKKERHET

3.1 Finansiering av utlånsporteføljer gjennom utstedelse av obligasjoner med særskilt sikkerhet

Gjeldende rett, EØS-rett og andre lands rett er omtalt i hhv. punkt 5.1, 5.2 og 5.3 i proposisjonen.

Departementet anser, i likhet med en enstemmig Banklovkommisjon og alle de høringsinstanser som har uttalt seg, at obligasjoner med særskilt sikkerhet i form av pantesikrede obligasjoner er en egnet måte å oppnå de hensyn som taler for finansiering av utlånsporteføljer gjennom obligasjonsmarkedet. Det vises til omtalen av disse i kapittel 3 i proposisjonen. Departementet legger her vekt på hensynet til konkurransesituasjonen for norske institusjoner og særlig på muligheten for noe rimeligere og mer langsiktig funding. Det er videre sett noe hen til at pantesikrede obligasjoner kan legge til rette for økt omsetning i det norske obligasjonsmarkedet. Se nærmere vurderingene i punkt 5.4.4 i proposisjonen.

Departementet er enig i at kun kredittforetak bør få anledning til å utstede pantesikrede obligasjoner. Ingen høringsinstanser har heller hatt innvendinger på dette punktet.

Det er helt sentralt å skille mellom obligasjonseierens panterett på kredittforetakets innlåns side og kravet om at de utlån som inngår i kredittforetakets utlånsportefølje også må være sikret med pant. Med obligasjonslån siktes det her til obligasjoner utstedt av kredittforetaket for å finansiere kjøpet av fordringsmassen. Det stilles krav om at obligasjonseierne får pant i kredittforetakets fordringsmasse. Dette betegnes her som "obligasjonslån sikret med pant i porteføljen", eller såkalt "porteføljepant". Med "porteføljepant" siktes det altså til obligasjonseierens panterett i kredittforetakets utlånsportefølje og ikke til kredittforetakets panterett som sikrer de enkelte utlån (for eksempel i en bolig). Det vises til lovforslaget § 2-25 første ledd.

Når det gjelder utlåns siden, så består låneporteføljen av et sett av (1) fordringer sikret med pant i en bestemt type panteobjekter innenfor angitte lånegrenser eller en bestemt type (2) lån til det offentlige.

Departementet foreslår ut fra dette at det åpnes for at kredittforetak kan finansiere utlånsporteføljer gjennom utstedelse av pantesikrede obligasjoner.

Departementet foreslår i samsvar med Banklovkommisjonens forslag at kredittforetak skal kunne oppta obligasjonslån sikret ved pant i en utlånsportefølje (porteføljepant) i samsvar med nærmere fastsatte regler om dette. Andre finansinstitusjoner (finansforetak) skal ikke kunne oppta slike obligasjonslån. Med obligasjonslån skal her forstås lån som opptas ved utstedelse av ihendehaverobligasjoner som mengdegjeldsbrev.

Departementet foreslår å innføre et krav om særskilt tillatelse for å drive virksomhet som kredittforetak. Det foreslås å presisere i loven at kredittforetak er en kredittinstitusjon som ikke er bank.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget til finansvl. § 1-5 nr. 1 og § 2-25 første og annet ledd.

Komiteen slutter seg videre til forslaget til finansvl. § 3-3 første ledd tredje punktum (og at nåværende tredje punktum blir nytt fjerde punktum) med overgangsbestemmelse.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sin merknad under punkt 1.

Disse medlemmer viser til at Banklovkommisjonen var enstemmig i sin anbefaling av forslaget om å la kredittforetak finansiere utlånsporteføljer gjennom utstedelse av pantesikrede obligasjoner, og at ingen av høringsinstansene har gått imot forslaget. Denne typen kredittinstitusjoner har dessuten hatt lang tradisjon i Norge, først og fremst i form av kredittforeninger. Disse drev i sin tid en effektiv og ryddig virksomhet med moderate rentemarginer. Disse medlemmer viser videre til Finansdepartementets svar av 22. oktober 2002 på spørsmål fra Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe. Her går det fram at det etter departementets syn ikke er grunn til å frykte at låntakere, som tar opp lån i et foretak som benytter seg av dette finansieringsinstrumentet, vil kunne få noen ekstra grad av problemer med å endre den opprinnelige låneavtalen ved tilfeller av behov for f.eks. betalingsutsettelse. I svaret heter det at:

"Det sentrale hensyn er at obligasjonseierens dekningsmuligheter ikke må forringes. Departementet antar at en etter omstendighetene vil kunne inngå avtale om betalingsutsettelse og lignende og at dette normalt ikke vil være av betydning for porteføljens verdi. Departementet viser til at slike endringer kan

tenkes å øke sannsynligheten for oppgjør og dermed styrke porteføljens verdi."

Disse medlemmer tar dette til etterretning. Disse medlemmer kan på dette grunnlag støtte forslaget.

3.2 Virksomhetsbegrensning

Sammendrag

For obligasjonseierne vil det være viktig å kunne vurdere en investering i pantesikrede obligasjoner på grunnlag av informasjon om utlånsporteføljen. Privilegiene til obligasjonseierne taler etter departements syn for at det bør være begrenset mulighet for kredittforetaket til å ha andre større kreditorer. Begge disse forholdene tilsier etter departementets vurdering at bare kredittforetak som er undergitt særskilte virksomhetsbegrensninger når det gjelder utlånsvirksomheten og finansieringen av denne, bør kunne utstede pantesikrede obligasjoner.

Departementet anser at en løsning med virksomhetsbegrensning gjennom å stille krav til det vedtektsfastsatte formålet for virksomheten, synes å være hensiktsmessig.

Kommisjonen har foreslått at det vedtektsfastsatte formål må være å yte eller erverve hypoteklån, fartøyshypoteklån eller offentlige lån. Departementet er enig i dette forslaget som innebærer at vedtektene må begrense utlånsvirksomheten til å yte lån som kan inngå i porteføljepantet (se om dette i punkt 5.6 i proposisjonen).

Både hensynet til å begrense kredittforetakets mulighet til å ha andre større kreditorer og til å avgrense virksomheten av hensyn til obligasjonseierne, taler etter departements syn for forslaget om at det vedtektsfastsatte formål må være å finansiere utlånsvirksomheten hovedsakelig ved utstedelse av obligasjoner sikret ved pant i utlånsporteføljen eller i bestemte deler av denne.

Departementet anser at forslagene om meldeplikt til Kredittilsynet senest 30 dager før kredittforetaket tar opp obligasjonslån med porteføljepant og om Kredittilsynets samtykke dersom det vedtektsfestede formål må endres, vil bidra til trygghet for obligasjonseierne og til å oppfylle kravet om offentlig tilsyn for at obligasjonene skal få særstatus etter EU-direktivene. Departementet foreslår at meldeplikten og samtykkekravet bare skal gjelde før kredittforetaket starter, eller endrer sin virksomhet mht. å utstede pantesikrede obligasjoner. Kredittforetaket skal gi melding til Kredittilsynet før det starter slik virksomhet og senest 30 dager før det første gang opptar obligasjonslån med porteføljepant. Andre kredittforetak skal etter forslaget kunne oppta obligasjonslån med porteføljepant når generalforsamlingen har besluttet å endre vedtektene som nevnt og Kredittilsynet har

gitt samtykke til det. Kredittilsynet skal kunne sette vilkår som har til formål å holde slik utlånsvirksomhet atskilt fra foretakets øvrige virksomhet.

Når hensynet til foretakets soliditet eller kreditorer tilsier det, skal Kredittilsynet kunne gi pålegg om at obligasjonslån med porteføljepant ikke skal opp-
tas.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-26 med den endring at henvisningen til fartøyshypoteklån i første ledd utgår, jf. punkt 3.3 nedenfor. Komiteen fremmer følgende forslag:

"I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endring:

§ 2-26 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) å yte eller erverve enten bolighypoteklån, eiendomshypoteklån eller offentlige lån, og".

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til merknader foranlediget av bl.a. forslaget om virksomhetsbegrensning i punkt 3.8 nedenfor.

3.3 Lån og andre eiendeler som kan inngå i porteføljepantet

Sammendrag

Departementet har vurdert om porteføljepantet, i tillegg til det som er foreslått av Banklovkommissjonen, bør kunne omfatte hele eller deler av en likviditetsreserve eller særskilt likvide eiendeler i sin alminnelighet. Departementet har kommet til at omfanget av porteføljepantet i samsvar med Banklovkommissjonens forslag bør begrenses til utlån i porteføljen og tilknyttede rente- og valutakontrakter.

Departementet har videre vurdert om porteføljepantet bør begrenses til én av de fire kategoriene hypoteklån, fartøyshypoteklån, offentlige lån og rente-/valutakontrakter. Departementet er kommet til at spørsmålet ikke er tilstrekkelig utredet til at det kan lovfestes en plikt til å holde de ulike sikkerheter for obligasjonslånet atskilt. Det vises for øvrig til at bestemmelser om dette kan knesettes i kontrakt, vedtekter eller lignende.

Departementet ser at det kan være behov for særregler for fartøyshypoteklån spesielt. Departementet går inn for at Kongen kan fastsette nærmere regler om dette i forskrift.

Departementet er videre kommet til at gruppen hypoteklån bør deles inn i én gruppe for lån med pant i bolig (bolighypoteklån) og én gruppe for lån med pant i annen fast eiendom (eiendomshypoteklån).

Forslaget vil legge bedre til rette for at kredittforetaket selv kan velge å sikre obligasjonene med pant i kun boligeiendom.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-25 tredje ledd med slik endring som fremgår nedenfor.

Komiteen viser til høringsuttalelser, bl.a. fra Sparebankforeningen, vedrørende at fartøyshypoteklån skal kunne inngå i porteføljepantet. Komiteen er enig i vurderingen av at dette kan skape tvil om hvorvidt kredittforetaket skal involvere seg, eller kunne involvere seg, i annet enn lavrisikofinansiering, og foreslår derfor at denne type lån tas ut av lovforslaget. Komiteen fremmer følgende forslag:

"I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endring:

§ 2-25 tredje ledd skal lyde:

Porteføljepant som skal sikre obligasjonslån, kan bare omfatte:

- a) lån sikret ved pant i bolig (bolighypoteklån),
- b) lån sikret ved pant i annen fast eiendom (eiendomshypoteklån),
- c) lån til kommune, samt lån garantert av kommune eller staten (offentlige lån),
- d) rente- eller valutakontrakter knyttet til utlånsporteføljen eller obligasjonslånet etter nærmere regler fastsatt av Kongen."

Komiteen viser til at de lovtekniske konsekvensene av dette omtales også i punkt 3.2, 3.5 og 5.2.

3.4 Bruk av obligasjonslånet

Sammendrag

Banklovkommisjonen foreslår at det skal være balanse mellom obligasjonslånet og de utlån som inngår i porteføljepantet. Etter forslaget skal midler som mottas ved utstedelse av obligasjonslånet, benyttes til å yte eller erverve utlån som skal inngå i porteføljepantet, eller til innfrielse av tidligere ytede obligasjonslån. Kommisjonen foreslår videre nærmere regulering av balanseprinsippet. Foretaket skal etter forslaget påse at det ikke blir avvik av betydning mellom fremtidige betalinger og innfrielsesvilkår. Det samme skal gjelde innfrielsesvilkårene for obligasjonene og utlånene. Dette skal likevel ikke være til hinder for at foretaket tar opp obligasjonslån med kortere løpetid enn utlånene dersom dette gjøres i samsvar med et fastsatt refinansieringsprogram som

er forsvarlig sett i forhold til foretakets rente- og likviditetsrisiko som følge av avviket.

Balanseprinsippet inngår i reguleringen av obligasjoner med særskilt sikkerhet i de land som har en slik ordning. Ingen høringsinstanser har hatt merknader. Departementet foreslår etter dette å lovfeste balanseprinsippet i samsvar med Banklovkommisjonens forslag.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-27.

3.5 Krav til porteføljepantet og obligasjonsavtalen mv.

Sammendrag

Departementet slutter seg til Banklovkommisjonens forslag om at hypoteklån til fast eiendom ikke skal overstige 60 pst. av eiendommens verdi, og at fartøyshypoteklån ikke skal overstige 50 pst. av fartøyets verdi.

Departementet har tatt hensyn til innvendingene fra Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH) når det gjelder forslaget om at lån til kommune eller lån garantert av kommune medregnes i porteføljepantet med 80 pst. av lånebeløpet.

Etter EU-reglene som gir særstatus til obligasjoner med særskilt sikkerhet, skal obligasjonslånet investeres i aktiva som i obligasjonenes fulle løpetid gir tilstrekkelig dekning for de forpliktelser som følger av dem. Departementet mener dette taler for å innføre en særskilt regel, slik Banklovkommisjonen foreslår, om at verdien av porteføljepantet til enhver tid minst skal tilsvare restverdien av obligasjonslånet. Departementet har også tatt opp forslaget om at ingen eiendel kan medregnes i porteføljepantet med mer enn 5 pst. av samlet pantesikkerhet. Delvis på bakgrunn av FNHs merknad, foreslås det å presisere dette til utlån til samme låntaker og utlån som har sikkerhet i samme panteobjekt. Det foreslås også at det skal tas hensyn til rente- og valutakontrakter knyttet til utlånsporteføljen eller obligasjonslånet. Betydningen av det siste skal særlig være å presisere at effekten av sikring skal tas i betraktning ved beregning av verdien av porteføljepantet og restverdien av obligasjonslånet.

Kommisjonen har ikke foreslått regler om særskilte rettsvirkninger av at de foreslåtte grensene ikke blir overholdt. Dette kan typisk skje ved verdifall på porteføljepantet. Departementet legger til grunn at kredittilsynsloven § 4 første ledd nr. 7 om at Kredittilsynet kan pålegge de institusjoner som det har tilsyn med å rette på forholdet dersom en institusjons organer ikke har overholdt sine plikter i henhold til bestemmelser gitt i eller i medhold av lov, får anvendelse i slike tilfeller. Etter forholdene kan også kre-

dittilsynsloven § 4 første ledd nr. 8 om at Kredittilsynet kan gi pålegg om å rette på misforhold i plasseringen av institusjonens midler få anvendelse. Pålegg fra Kredittilsynet som ikke blir etterfulgt, kan etter kredittilsynsloven § 10 annet ledd følges opp med tvangsmulkt.

Departementet er enig i forslaget om at Kredittilsynet skal kunne fastsette regler om beregning av verdien av ulike typer av fast eiendom og fartøyer. Ingen høringsinstanser har hatt merknader. Departementet anser dessuten at det kan vise seg å bli behov for nærmere regulering av bl.a. verdien av porteføljepantet og de enkelte utlån som inngår i porteføljepantet, restverdien av obligasjonslånet og samlet vurdering av nærstående låntakere i forhold til 5 pst.-grensen. Departementet foreslår derfor en videre forskriftshjemmel enn foreslått av Kommisjonen.

Departementet foreslår at obligasjonslånet skal ha porteføljepant med første prioritet. Verdien av porteføljepantet skal til enhver tid minst tilsvare restverdien av obligasjonslånet. Utlån som har sikkerhet i samme panteobjekt kan ikke medregnes i verdien av porteføljepantet med mer enn 5 pst. av samlet pantesikkerhet. Andre eiendeler enn utlån kan ikke regnes med i verdien av porteføljepantet.

For de utlån som skal inngå i porteføljepantet, skal det etter dette gjelde følgende krav til sikkerhet (belåningsgrader):

- a) bolighypoteklån skal ikke overstige 60 pst. av eiendommens verdi,
- b) eiendomshypoteklån skal ikke overstige 60 pst. av eiendommens verdi,
- c) fartøyshypoteklån skal ikke overstige 50 pst. av fartøyets verdi.

Kredittilsynet skal kunne fastsette nærmere regler, herunder om beregning av verdien av ulike typer av fast eiendom og fartøyer. Kredittilsynet skal også kunne fastsette regler om medregning av utlån ut over grensen på 5 pst. av samlet pantesikkerhet i tilfeller der det foreligger tilleggsikkerhet.

Departementet foreslår regler om endringer av porteføljepantet og om at det ikke kan stiftes sekundærpant i eller tas utlegg eller arrest mv. i porteføljepantet i samsvar med Kommisjonens forslag.

Ved endring av sammensetningen av porteføljepantet legger departementet til grunn at den nye sikkerheten må ha tilsvarende verdi som den gamle representerte på tidspunktet for skifte av sikkerhet. Departementet er enig med Norsk Tillitsmann i at det sentrale er at sikkerheten ikke skal forringes og at det således er pantet som må være av tilsvarende verdi. For å klargjøre dette foreslås derfor en endring i ordlyden slik at det klart fremgår at det kreves "pant av tilsvarende verdi".

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-32.

Komiteen viser til innspill på høring fra finansinstitusjonene, hvor det bes om en forskriftshjemmel som kan regulere at midler fra eventuell førtidig innfrielse av låneforpliktelsen skal kunne inngå i obligasjonseiernes pantesikkerhet (porteføljepantet). Komiteen deler oppfatningen av at midler fra førtidig innfrielse må kunne plasseres i annet enn utlån, forutsatt at sikkerheten er av minst samme kvalitet som porteføljepantet for øvrig. Komiteen slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-31 første og annet ledd og fremmer følgende forslag til tredje ledd:

"I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endring:

§ 2-31 tredje ledd skal lyde:

Foretaket kan plassere midler som svarer til innbetalinger knyttet til pantsatte lån i annet enn utlån etter nærmere regler gitt av Kongen, forutsatt at sikkerheten er av minst samme kvalitet som porteføljepantet for øvrig."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at nødvendige regler må gis samtidig med ikrafttredelse av loven, uten at dette forsinker ikrafttredelsen.

Komiteen slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-28 med de endringer at fartøyshypoteklån tas ut i annet og tredje ledd, se punkt 3.3 ovenfor. Komiteen fremmer følgende forslag:

"I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endring:

§ 2-28 annet og tredje ledd skal lyde:

For de utlån som skal inngå i porteføljepantet, gjelder følgende krav til sikkerhet:

- a) bolighypoteklån skal ikke overstige 60 pst. av eiendommens verdi,
- b) eiendomshypoteklån skal ikke overstige 60 pst. av eiendommens verdi.

Kredittilsynet kan i forskrift fastsette nærmere regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i paragrafen her, herunder om beregning av verdien av ulike typer av fast eiendom. Kredittilsynet kan i forskrift også fastsette regler om medregning av utlån ut over grensen på 5 pst. av samlet pantesikkerhet i tilfeller der det foreligger tilleggsikkerhet."

3.6 Likviditetsreserve

Sammendrag

Departementet anser at god likviditetsstyring i kredittforetaket er av vesentlig betydning for å sikre obligasjonseiernes interesser. Balanseprinsippet (se punkt 5.7 i proposisjonen) er i denne sammenhengen etter departementets vurdering det viktigste instrumentet i Kommisjonens forslag. Likviditetsstyringen vil videre være et sentralt kontrollpunkt i tilsynet med foretaket. Departementet mener at det derfor bør stilles krav om en særskilt likviditetsreserve. Departementet har delvis tatt hensyn til FNHs innvendinger, og kommet til at det bør være krav om en likviditetsreserve for alle obligasjonslån utstedt av kredittforetaket, men at det i motsetning til Kommisjonens forslag om krav til separate reserver, skal være adgang til å opprette en felles likviditetsreserve. Størrelsen på likviditetsreserven må imidlertid beregnes ut fra likviditetsrisikoen under hvert enkelt obligasjonslån.

Departementet foreslår etter dette et særskilt krav om at kredittforetaket for hvert obligasjonslån med porteføljepant skal opprette en egen eller beregne et bidrag til en felles likviditetsreserve tilpasset risikoen for forsinket betaling av renter og avdrag på de utlån som inngår i pantet. Minstekrav til likviditetsreserven skal fastsettes i vedtektene. Likviditetsreserven skal holdes atskilt fra de øvrige midler i foretaket.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-30.

3.7 Rettsvern, forvaltning av utlån i porteføljepantet og register over utlånene i porteføljepantet

Sammendrag

Departementet slutter seg til Kommisjonens forslag om å presisere at porteføljepantet sikres rettsvern etter gjeldende regler og at det gjøres klart at dersom foretaket som opptar obligasjonslånet inngår i et finanskonsern, kan rettsvern etter panteloven §§ 4-1 og 4-2 sikres ved at pantet overføres til særskilt "forvaltning" for obligasjonseierne i et annet foretak i samme konsern. Departementet slutter seg også til forslaget om at en forvaltningsavtale må inngås med annet foretak i samme konsern eller med annen finansinstitusjon (finansforetak).

Departementet foreslår regler om rettsvern, forvaltning og registerføring som i hovedsak samsvarer med Banklovkommisjonens forslag. Departementet foreslår at foretaket til de tider som Kredittilsynet bestemmer skal oversende de opplysninger som er inntatt i registeret til en revisor oppnevnt av Kredittilsynet. Kredittilsynet gir etter forslaget nærmere regler

om hvilke opplysninger som skal inntas i registeret, oppnevningen av revisor, revisors oppgaver og revisors godtgjørelse.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-29 med den endring at ordene "annet finansforetak" erstattes med "annen finansinstitusjon" i annet ledd.

3.8 Obligasjonseiernes stilling ved konkurs eller offentlig administrasjon i kredittforetaket

Sammendrag

Departementet slutter seg til Kommisjonens forslag til regulering av konkurs eller offentlig administrasjon hos utsteder.

Departementet har forelagt FNHs tilleggsuttalelse i høringsrunden (om strengere regler enn det Kommisjonen har foreslått for å sikre obligasjonseiernes krav på rettidig betaling) for Justisdepartementet og Kredittilsynet. FNH foreslår flere bestemmelser som favoriserer obligasjonseierne i forhold til andre kreditorer. Departementet er kommet til at FNHs siste forslag må opplyses og utredes nærmere før det eventuelt kan sendes på høring og departementet deretter kan ta stilling til de spørsmål som reises, og som bl.a. krever unntak fra den alminnelige konkurs- og dekningslovgivningen. Samtidig er departementet opptatt av at det nå ikke skal ta for lang tid å få dette vurdert. Departementet foreslår derfor en forskriftshjemmel, som på bakgrunn av FNHs tilleggsuttalelse antas å kunne brukes til å fastsette regler som kan oppfylle formålene om sikkerhet for rettidig betaling i samsvar med obligasjonslånavtalen også etter at kredittforetaket går konkurs eller blir satt under offentlig administrasjon. Etter departementets vurdering vil det ved den nærmere vurderingen være viktig å klarlegge nærmere hva som vil være obligasjonseiernes stilling etter gjeldende regler. Det bør bare fastsettes særskilt begrunnede avvik. Det vil også være et viktig hensyn å ta utgangspunkt i den sikkerhet for obligasjonseiernes stilling det er mulig å etablere uten særregler.

Departementet foreslår etter dette, i samsvar med Kommisjonens forslag, at dersom et foretak som har tatt opp et obligasjonslån med porteføljepant blir satt under konkursbehandling eller satt under offentlig administrasjon, skal obligasjonseierne ha fortrinnsrett til dekning av krav som utspringer av obligasjonene i de midler porteføljen utbringer. Midlene fordeles forholdsmessig mellom obligasjonseierne. Utbringer porteføljepantet mer enn det som trengs for å dekke obligasjonseiernes krav, skal det overskytende tilføres bomassen.

Departementet foreslår videre at Kongen ved forskrift skal kunne fastsette regler om rettidig betaling

til obligasjonseierne av de midler porteføljen utbringer etter at foretaket er tatt under konkursbehandling eller satt under offentlig administrasjon. Kongen kan ved forskrift videre fastsette regler som begrenser konkursboets eller administrasjonsstyrets mulighet til å disponere over utlån og andre eiendeler som inngår i porteføljepantet når dette kan gjøres uten å svekke øvrige kreditorers dekningsmulighet. Forskriftene kan fravike regler i lovgivningen om konkurs, offentlig administrasjon av finansinstitusjoner og tvangsfullbyrdelse. Det legges ikke opp til at Kongens myndighet etter forslaget skal delegeres til departementet.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-33.

Etter komiteens vurdering bør det ved utformingen av forskrifter som nevnt i forslaget § 2-33 tredje ledd legges vekt på at konkursboet eller administrasjonsstyret ikke skal tvinge frem en forsert behandling eller avslutning av boet, herunder tvangs salg av porteføljepantet, i strid med obligasjonseierens interesser. Dette er viktig for å beskytte obligasjonseierens krav på rettidig betaling.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-33 med unntak av tredje ledd annet punktum. Disse medlemmer viser til at Finansnæringens Hovedorganisasjon og Sparebankforeningen har påpekt at passusen "når dette kan gjøres uten å svekke øvrige kreditorers dekningsmulighet" i forslaget til § 2-33 tredje ledd annet punktum er uhensiktsmessig. Disse medlemmer viser til at departementet i proposisjonen punkt 5.11 gir uttrykk for at de der nevnte forslag fra FNH må opplyses og utredes nærmere før de eventuelt kan tas stilling til. Disse medlemmer mener at passusen bør tas ut av forslaget, slik at den forestående utredningen ikke er begrenset på en uhensiktsmessig måte. Departementet gir i punkt 5.5.3 i proposisjonen uttrykk for at kredittforetak som nevnt i § 2-26 ikke skal kunne ha andre større kreditorer enn obligasjonseierne. Disse medlemmer mener derfor at det kan være aktuelt med en annen avveining mellom kreditorene enn den som er lagt til grunn for forskriftshjemmelen. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres slik endring:

§ 2-33 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Kongen kan ved forskrift også fastsette regler som begrenser konkursboets eller administrasjonsstyrets mulighet til å disponere over utlån og andre eiendeler som inngår i porteføljepantet."

3.9 Særstatus for obligasjoner med særskilt sikkerhet

Sammendrag

Departementet har merket seg at flere høringsinstanser mener regler om særstatus for obligasjoner med særskilt sikkerhet bør innføres nå. Departementet støtter vurderingen av at dette vil være viktig for å kunne utnytte fordelene med slike obligasjoner innen rammen av EØS-reglene. En må imidlertid være klar over at EØS-reglene representerer ytterpunktene om hvor langt en kan gå. Departementet mener en uansett formell sikkerhet bør være forsiktig med å eksponere seg svært høyt på enkeltengasjementer.

Departementet legger opp til å fastsette endringer i plasseringsreglene for verdipapirfond, forsikringselskaper og reglene om grenser for kredittinstitusjoners og verdipapirforetaks store engasjementer for å utnytte muligheten i EØS-reglene til å særbehandle obligasjoner med særskilt sikkerhet. Det vil bl.a. måtte legges vekt på å unngå for sterk eksponering på enkeltengasjementer. En vil også vurdere muligheten for å fastsette en noe lavere risikovekt for obligasjoner med særskilt sikkerhet i kapitaldekningsregelverket.

I brev 21. desember 2001 ba Finansdepartementet om Kredittilsynets vurdering av behovet for endringer i gjeldende kapitaldekningsregelverk og plasseringsgrenser i forbindelse med ikrafttreddelsen av nye regler for obligasjoner med særskilt sikkerhet. I brev 11. april 2002 uttaler Kredittilsynet at det vil være fornuftig å vurdere endringer i det tilstøtende regelverk parallelt med at lovforslaget om obligasjoner med særskilt sikkerhet forberedes. På denne bakgrunn utarbeidet Kredittilsynet et høringsdokument som blir sendt på høring sommeren 2002, med sikte på at eventuelle forskriftsendringer kan skje samtidig med ikrafttreddelsen av lovendringene. Departementet vil vurdere å foreslå endringer i tråd med Kredittilsynets forslag etter at forslaget har vært på høring og innen en eventuell lov om obligasjoner med særskilt sikkerhet trer i kraft. Videre vil departementet vurdere å foreslå tilsvarende endringer i verdipapirfondloven i tråd med Kredittilsynets forslag.

Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering og gir sin tilslutning til at det arbeides videre med dette.

4. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Sammendrag

Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser er omtalt i kapittel 6 i proposisjonen.

Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

5. MERKNADER TIL DE ENKELTE BESTEMMELSER

5.1 Til § 2-1 annet ledd nr. 5

Sammendrag

EØS-komiteen innlemmet 28. februar 2001 europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/12/EF av 20. mars 2000 om adgang til at starte og utøve virksomhet som kredittinstitusjon (det konsoliderte bankdirektivet) i EØS-avtalen. Direktivet samler flere tidligere gjeldende direktiver om kredittinstitusjoner i ett nytt bankdirektiv. Direktiv 2000/12/EF inneholder ikke materielle endringer. På bakgrunn av at lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 2-1 annet ledd nr. 5 inneholder henvisninger til tidligere gjeldende direktiver, foreslår Finansdepartementet en teknisk lovendring i nevnte bestemmelse for å sikre korrekt henvisning til EØS-regler som svarer til europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/12/EF.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget om endring av finansvl. § 2-1 annet ledd nr. 5.

5.2 Til § 2-25

Sammendrag

Etter fjerde ledd skal ihendehaverobligasjonene angi at obligasjonslånet er sikret. Dette kan gjøres i teksten i lånedokumentet eller ved at det innarbeides egnede betegnelser på obligasjonene.

Forskriftshjemmelen i femte ledd gir en mulighet til å kreve ensartet sammensetning av utlånsporteføljene. Dette kan bli aktuelt dersom det skulle vise seg et behov for på denne måten å sikre obligasjonseierne ensartet risikoeksponering. Departementet vil vurdere å fastsette at fartøyshypoteklån ikke kan inngå i portefølje med andre typer lån. Dette av hensyn til muligheten får å oppnå god kredittvurdering («rating») hos anerkjente kredittvurderingsbyråer.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til forslaget til finansvl. § 2-25 femte ledd. Når det gjelder fjerde ledd viser

komiteen til punkt 3.3 om fartøyshypoteklån og fremmer følgende forslag:

"I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endring:

§ 2-25 fjerde ledd skal lyde:

Ihendehaverobligasjonene skal angi at obligasjonslånet er sikret og om sikkerheten er knyttet til bolighypoteklån, eiendomshypoteklån eller offentlige lån."

5.3 Til § 2-35

Sammendrag

I første ledd skal foretak der finansinstitusjonen har betydelig innflytelse alltid omfatte selskaper der institusjonen kontrollerer mer enn 20 pst. av stemmene. Bestemmelsen skal forstås på tilsvarende måte som i regnskapsloven § 1-4. Personkretsen etter første ledd er videre enn etter annet ledd ut fra en avveining av hva som er nødvendig for å sikre spesialforetaket uavhengighet fra den overdragende finansinstitusjonen.

Med "det fastsatte beløp" i første ledd nr. 1 bokstav b siktes det til at det er den maksimale ramme for ytet kreditt eller stilt garanti etter avtalen som skal komme til fradrag, og ikke hva som til enhver tid faktisk er trukket på eller stilt som garanti.

Dersom kravene i bestemmelsen ikke oppfylles anses porteføljen etter fjerde ledd fortsatt å være på overdragers bøker når ansvarlig kapital skal beregnes.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til dette, og viser også til merknader under punkt 2.3 ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader under punkt 1 og 2.1, og går derfor imot forslaget.

5.4 Til vedtak II Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at finansnæringen har gitt uttrykk for at av de to nye ordningene som foreslås innført, er det ordningen med obligasjonslån med pantesikkerhet i utlånsportefølje som er den klart mest aktuelle. Disse medlemmer mener derfor at arbeidet med å få denne ordningen på plass bør prioriteres, og foreslår derfor en åpning for at de lovreg-

lene som er aktuelle for slike obligasjonslån kan tre i kraft tidligere enn reglene om verdipapirisering. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (verdipapirisering og obligasjoner med særskilt sikkerhet) skal vedtak II første ledd annet punktum lyde:

De enkelte bestemmelser kan settes i kraft til ulik tid."

6. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 1

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

Overskriften til § 2-37 skal lyde:

Informasjon til lånekundene - krav om uttrykkelig samtykke

§ 2-37 annet ledd skal lyde:

Overdragelse av låneportefølje fra en finansinstitusjon til et spesialforetak kan bare skje etter uttrykkelig samtykke fra låntakerne.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres slik endring:

§ 2-33 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Kongen kan ved forskrift også fastsette regler som begrenser konkursboets eller administrasjonstyrets mulighet til å disponere over utlån og andre eiendeler som inngår i porteføljepantet.

Forslag 3

I lov om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (verdipapirisering og obligasjoner med særskilt sikkerhet) skal vedtak II første ledd annet punktum lyde:

De enkelte bestemmelser kan settes i kraft til ulik tid.

7. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og til det som står foran, og rå Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (verdipapirisering og obligasjoner med særskilt sikkerhet)

I

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

§ 1-5 nr. 1 skal lyde:

Som kredittforetak regnes *kredittinstitusjon som ikke er bank*.

§ 2-1 annet ledd nr. 5 skal lyde:

foretak hvis hovedvirksomhet er omfattet av punktene 2-12 og 14 i vedlegg I til *europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/12/EF av 20. mars 2000 om adgang til å starte og utøve virksomhet som kredittinstitusjon*

I kapittel 2 skal nytt underkapittel IV lyde:

IV. Obligasjonslån med pantesikkerhet i utlånsportefølje

§ 2-25 *Adgang til opptak av obligasjonslån sikret ved pant*

Kredittforetak kan oppta obligasjonslån sikret ved pant i en utlånsportefølje (porteføljepant) i samsvar med reglene i underkapitlet her. Andre finansinstitusjoner kan ikke oppta slike obligasjonslån.

Med obligasjonslån forstås lån som opptas ved utstedelse av ihendehaverobligasjoner som mengdegjeldsbrev.

Porteføljepant som skal sikre obligasjonslån, kan bare omfatte:

- lån sikret ved pant i bolig (bolighypoteklån),*
- lån sikret ved pant i annen fast eiendom (eiendomshypoteklån),*
- lån til kommune, samt lån garantert av kommune eller staten (offentlige lån),*
- rente- eller valutakontrakter knyttet til utlånsporteføljen eller obligasjonslånet etter nærmere regler fastsatt av Kongen.*

Ihendehaverobligasjonene skal angi at obligasjonslånet er sikret og om sikkerheten er knyttet til bolighypoteklån, eiendomshypoteklån eller offentlige lån.

Kongen kan i forskrift utelukke at en eller flere av de lånetyper som er nevnt i tredje ledd inngår i samme utlånsportefølje som andre typer lån nevnt i tredje ledd, og fastsette nærmere regler om dette.

§ 2-26 Opptak av obligasjonslån med porteføljepant

Et kredittforetak kan oppta obligasjonslån med porteføljepant når foretakets vedtektsfastsatte formål er:

- å yte eller erverve enten bolighypoteklån, eiendomshypoteklån eller offentlige lån, og
- å finansiere utlånsvirksomheten hovedsakelig ved utstedelse av obligasjoner sikret ved pant i utlånsporteføljen eller bestemte deler av denne.

Kredittforetaket skal gi melding til Kredittilsynet senest 30 dager før det første gang opptar obligasjonslån med porteføljepant.

Kredittilsynet kan gi samtykke til at også kredittforetak som har endret vedtektene i tråd med første ledd, men som ennå ikke har innrettet virksomheten i samsvar med endringen, kan drive virksomhet som består i å oppta obligasjonslån med porteføljepant. Slik virksomhet skal holdes atskilt fra foretakets øvrige virksomhet. Kredittilsynet kan sette vilkår for å sikre slik atskillelse.

Når hensynet til foretakets soliditet eller kreditorer tilsier det, kan Kredittilsynet gi pålegg om at obligasjonslån med porteføljepant ikke skal opptas.

§ 2-27 Krav til bruken av obligasjonslånet

Midler som mottas ved utstedelse av obligasjonslånet, skal benyttes til å yte eller erverve utlån som skal inngå i porteføljepantet, eller til innfrielse av tidligere ytede obligasjonslån.

Foretaket skal påse at det ikke blir avvik av betydning mellom fremtidige inn- og utbetalinger eller mellom innfrielsesvilkårene for henholdsvis obligasjonslånet og utlånene. Dette er likevel ikke til hinder for at foretaket tar opp obligasjonslån med kortere løpetid enn utlånene dersom dette gjøres i samsvar med et fastsatt refinansieringsprogram som er forsvarlig sett i forhold til foretakets rente- og likviditetsrisiko som følge av avviket.

Kredittilsynet fastsetter nærmere regler om gjennomføring og avgrensning av bestemmelsen i første og annet ledd, herunder regler om beregning av og grenser for avvik som nevnt i annet ledd og den rente- og likviditetsrisiko slike avvik medfører.

§ 2-28 Krav til porteføljepantet

Obligasjonslånet skal ha porteføljepant med første prioritet. Verdien av porteføljepantet skal til enhver tid minst tilsvare restverdien av obligasjonslånet. Det skal tas hensyn til rente- eller valutakontrakter knyttet til utlånsporteføljen eller obligasjonslånet. Utlån til samme låntaker og utlån

som har sikkerhet i samme panteobjekt, kan ikke medregnes i verdien av porteføljepantet med mer enn 5 prosent av samlet pantesikkerhet.

For de utlån som skal inngå i porteføljepantet, gjelder følgende krav til sikkerhet:

- bolighypoteklån skal ikke overstige 60 prosent av eiendommens verdi.
- eiendomshypoteklån skal ikke overstige 60 prosent av eiendommens verdi.

Kredittilsynet kan i forskrift fastsette nærmere regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelse i paragrafen her, herunder om beregning av verdien av ulike typer av fast eiendom og fartøyer. Kredittilsynet kan i forskrift også fastsette regler om medregning av utlån ut over grensen på 5 prosent av samlet pantesikkerhet i tilfeller der det foreligger tilleggsikkerhet.

§ 2-29 Rettsvern. Forvaltning

Porteføljepantet sikres rettsvern etter gjeldende regler. Inngår foretaket som opptar obligasjonslånet i et finanskonsern, kan rettsvern etter panteloven §§ 4-1 og 4-2 sikres ved at et annet foretak i samme konsern besitter pantet på vegne av obligasjonseierne.

Foretaket kan inngå avtale med annet foretak i samme konsern eller med annen finansinstitusjon om forvaltningen av de utlån som omfattes av porteføljepantet.

Foretaket og forvalter som nevnt i annet ledd skal sørge for at det foreligger et til enhver tid oppdatert register over de utlån som omfattes av porteføljepantet. Foretaket skal til de tider Kredittilsynet bestemmer oversende de opplysninger som er inntatt i registeret til en revisor oppnevnt av Kredittilsynet. Kredittilsynet gir nærmere regler om hvilke opplysninger som skal inntas i registeret, oppnevningen av revisor, revisors oppgaver og revisors godtgjørelse.

§ 2-30 Likviditetsreserve

Foretaket skal for hvert obligasjonslån med porteføljepant opprette en egen likviditetsreserve eller beregne et bidrag til en felles likviditetsreserve for alle obligasjonslånene tilpasset risikoen for forsinket betaling av renter og avdrag på de utlån som inngår i pantet. Minstekrav til likviditetsreserven fastsettes i vedtektene.

Likviditetsreserven skal holdes atskilt fra de øvrige midler i foretaket.

§ 2-31 Endring av porteføljepantet

Foretaket har adgang til å endre sammensetningen av porteføljepantet ved å skifte ut ett eller flere utlån med andre utlån såfremt pantet har tilsvarende verdi som sikkerhet for obligasjonslånet.

Foretaket har også adgang til å inngå avtale med en låntaker om førtidig tilbakebetaling, samt om end-

ringer i lånevilkårene som er av uvesentlig betydning for porteføljens verdi.

Foretaket kan plassere midler som svarer til innbetalinger knyttet til pantsatte lån i annet enn utlån etter nærmere regler gitt av Kongen, forutsatt at sikkerheten er av minst samme kvalitet som porteføljepantet for øvrig.

§ 2-32 Sekundærpant, utlegg mv.

Foretaket kan ikke stifte pant med etterfølgende prioritet i porteføljepant eller deler av slikt pant.

Porteføljepant og deler av porteføljepant, kan ikke gjøres til gjenstand for utlegg, arrest eller annen tvangsforretning til fordel for enkelte av foretakets kreditorer.

§ 2-33 Konkurs eller offentlig administrasjon

I tilfelle konkurs eller offentlig administrasjon av foretaket har eierne av et obligasjonslån fortrinnsrett til de midler som er pantsatt til sikkerhet for dette obligasjonslånet. Fortrinnsretten gjelder forholdsmessig og bare for krav som utspringer av obligasjonen.

Utbringer porteføljepantet mer enn det som er nødvendig for å dekke obligasjonseierens krav, skal det overskytende tilføres bomassen.

Kongen kan ved forskrift fastsette regler om rettidig betaling til obligasjonseierne av de midler porteføljen utbringer etter at foretaket er tatt under konkursbehandling eller satt under offentlig administrasjon. Kongen kan ved forskrift også fastsette regler som begrenser konkursboets eller administrasjonstyrets mulighet til å disponere over utlån og andre eiendeler som inngår i porteføljepantet, når dette kan gjøres uten å svekke øvrige kreditorers dekningsmulighet. Slike forskrifter kan fravike regler i lovgivningen om konkurs, offentlig administrasjon av finansinstitusjoner og tvangsfullbyrdelse.

I kapittel 2 skal nytt underkapittel V lyde:

V. Verdipapirisering av utlånsporteføljer

§ 2-34 Overdragelse av låneportefølje til spesialforetak for verdipapirisering

En finansinstitusjon som overdrar en nærmere fastsatt låneportefølje eller annen fordringsmasse til et spesialforetak for verdipapirisering som nevnt i § 2-36, skal på forhånd gi melding om overdragelsen til Kredittilsynet. Meldingen skal være vedlagt:

- spesialforetakets vedtekter,
- en oversikt over spesialforetakets eiere eller, dersom det er en stiftelse, en oversikt over hvem som er stiftere og hvordan stiftelsen styres,
- avtale om forvaltning av porteføljen og
- alle avtaler mellom spesialforetaket og finansinstitusjonen.

§ 2-35 Finansinstitusjonens forhold til spesialforetaket mv.

Finansinstitusjonen, foretak i samme konsern som finansinstitusjonen eller foretak der finansinstitusjonen har betydelig innflytelse, kan ikke:

- påta seg ansvar knyttet til låneporteføljen eller fordringsmassen i forhold til spesialforetaket, obligasjonseierne eller andre. Dette er likevel ikke til hinder for at slike foretak
 - kan inngå avtale med spesialforetaket om å forestå forvaltning av porteføljen i forhold til låntakerne,
 - kan yte kreditt til eller stille garanti for spesialforetaket for å sikre oppfyllelsen av forpliktelsene overfor obligasjonseierne. Slik kreditt eller garanti må være fastsatt i avtalen om overdragelse. Det fastsatte beløpet kommer til fradrag i finansinstitusjonens ansvarlige kapital,
 - kan inngå avtale om å kjøpe tilbake den gjenværende del av låneporteføljen eller fordringsmassen fra spesialforetaket på vanlige forretningsmessige vilkår dersom gjestående obligasjonsgjeld i spesialforetaket utgjør mindre enn 10 prosent av det opprinnelige lånebeløpet ved første obligasjonsutstedelse. Slikt kjøp skal meldes til Kredittilsynet på forhånd.
- ha eierandeler i spesialforetaket, unntatt når slikt eie i spesialforetakets vedtekter er knyttet til de enkelte obligasjoner og obligasjonene er ervervet som ledd i vanlig ordning for markedspleie av obligasjoner som nevnt i annet ledd nr. 2. Stiftelser der foretak som nevnt i innledningen er representert i ledelsen eller styrende organer, kan heller ikke ha eierandeler i spesialforetaket.
- være representert i ledelsen eller styrende organer eller på annen måte ha innflytelse i spesialforetaket.

Finansinstitusjonen eller foretak i samme konsern som finansinstitusjonen kan ikke:

- holdes ansvarlig for tilbakebetaling av eller innfrielse av obligasjoner i obligasjonslån som spesialforetaket har tatt opp, selv om det foreligger mislighold fra spesialforetakets side.
- ervert obligasjoner utstedt av spesialforetaket eller på annen måte påta seg risiko knyttet til slike obligasjoner. Slike foretak kan likevel ervert og avhende obligasjoner utstedt av spesialforetaket som ledd i vanlig ordning for markedspleie av obligasjoner notert på børs eller regulert marked, men foretaket kan ikke på noe tidspunkt eie mer enn 5 prosent av obligasjonene i ett obligasjonslån.
- motta utbytte eller annen utbetaling fra spesialforetaket.

foretaket eller dets eiere som følge av innfrielse av obligasjonslånet, kapitalnedsettelse i eller avvikling av spesialforetaket.

Kredittilsynet kan i forskrift fastsette nærmere regler om finansinstitusjonens forhold til spesialforetaket og til den låneportefølje som overdras eller er overdratt.

Dersom kravene fastsatt i eller i medhold av denne paragrafen ikke er oppfylt, skal finansinstitusjonen fortsatt stille ansvarlig kapital for risikoen knyttet til låneporteføljen eller fordringsmassen i henhold til kapitaldekningsregelverket som om låneporteføljen eller fordringsmassen ikke var skilt ut.

§ 2-36 Spesialforetak for verdipapirisering

Spesialforetak for verdipapirisering er, dersom kravene i denne paragrafen er oppfylt, unntatt fra krav om konsesjon som finansieringsforetak. Spesialforetaket er i tilfelle heller ikke undergitt tilsyn, krav om kapitaldekning eller andre sikkerhetskrav, eller andre regler for finansieringsforetak gitt i eller i medhold av lov.

Spesialforetaket skal være opprettet for å erverve en nærmere fastsatt utlånsportefølje eller fordringsmasse som er overdratt i samsvar med § 2-34. Spesialforetaket skal ikke drive annen virksomhet enn å erverve, eie og inndrive utlånsporteføljen eller fordringsmassen.

Spesialforetaket skal finansiere ervervet av utlånsporteføljen eller fordringsmassen ved opptak av obligasjonslån. Spesialforetaket kan ikke utstede obligasjoner løpende. Kredittilsynet kan i forskrift fastsette nærmere begrensninger på adgangen til å utstede obligasjoner og regler om utstedelse av flere obligasjonslån.

Spesialforetaket skal være organisert som et aksjeselskap eller et allmennaksjeselskap. Kredittilsynet kan ved enkeltvedtak tillate at spesialforetaket organiseres på annen måte.

Spesialforetaket kan ikke i sitt firma eller annet kjennetegn benytte navn eller varemerke som er egnet til forveksling med, eller viser tilknytning til, overdragerens navn eller varemerke.

Spesialforetaket kan bare inngå avtale om forvaltning av porteføljen med den overdragende finansinstitusjonen, en bank eller en tilsvarende finansinstitusjon som overdrageren.

§ 2-37 Informasjon til lånekundene - frist for å nekte samtykke

En finansinstitusjon skal forut for overdragelse av en låneportefølje eller annen fordringsmasse etter § 2-34, informere de enkelte låntakere som omfattes av overdragelsen om hvem som erverver lånene, hvem som forvalter lånene etter overdragelsen og hvilke plikter og rettigheter henholdsvis finansinstitusjonen, spesialforetaket og forvalteren har og vil få overfor låntaker.

I varselet skal låntakeren gis en rimelig frist, som ikke kan være kortere enn tre uker, til å nekte samtykke til overdragelsen. Når finansinstitusjonens kunde ikke er forbruker, kan låntakeren på forhånd frafalle retten til å nekte samtykke. Benytter låntakeren ikke sin rett til å nekte samtykke, anses låntakeren å ha gitt samtykke til overdragelsen etter lov om finansavtaler § 45.

§ 3-3 første ledd tredje punktum skal lyde:

Finansieringsforetak må ha særskilt tillatelse av Kongen for å drive virksomhet som kredittforetak (jf. § 1-5 nr. 1).

Nåværende tredje punktum blir nytt fjerde punktum.

II

Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

Loven gjelder fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

Finansieringsforetak som ved lovens ikrafttredelse driver virksomhet som kredittforetak, kan fortsette virksomheten dersom foretaket innen en frist Kongen fastsetter, har søkt om tillatelse etter lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 3-3 første ledd tredje punktum som endret ved loven her. Et slikt finansieringsforetak kan ikke oppta obligasjonslån sikret ved pant i en utlånsportefølje før det har fått tillatelse til å drive virksomhet som kredittforetak.

Oslo, i finanskomiteen, den 1. november 2002

Siv Jensen
leder

Torbjørn Hansen
ordfører

Ingebrigt S. Sørffonn
sekretær